

Po upravnih volitvah na Tržaškem

Slovenci smo dobro prestali preizkušnjo

V zadnji številki našega lista smo napisali, da predstavljajo upravne volitve z dne 6. in 7. maja največjo preizkušnjo za Slovence v devinsko nabrežinski občini, glede na dejstvo, da se v tržaški občini tokrat ni volilo. Volilni izidi so zdaj znani in mislimo, da smemo upravičeno trditi, da so Slovenci v že omenjeni občini zadnjo preizkušnjo uspešno prestali. Slovenska skupnost je namreč napredovala v primerjavi z zadnjimi upravnimi volitvami tako v odstotkih kot po številu prejetih glasov ter v tem pogledu dosegla pravi zgodovinski višek. V občinski svet je izvolila štiri svetovalce (enega več kot doslej) in ima od vseh strank največji ostanek. Pri tem je treba tudi ugotoviti, da je župan Bojan Brezigar prejel zdaleč največ preferenčnih glasov od kandidatov na vseh listah, kar je zanj ne samo največje zadoščenje

Župan Brezigar je prejel zdaleč največ preferenc

mo, za izrazito nacionalistični, skoraj bi rekli celo rasistični program, s katerim je Lista upala, da bo pritegnila na svojo stran in v svoje vrste italijanske volivce, računajoč na njihovo, milo rečeno, naivnost. Zgodilo pa se je, da je Lista s takim programom in kljub bučni propagandi v tržaškem italijanskem dnevniku doživela gladek poraz, saj je zbrala le dobrih 200 glasov in ni seveda izvolila nobenega svetovalca. To je vsekakor zelo razveseljiva ugotovitev z zadnjih upravnih volitev v devinsko nabrežinski občini, iz česar izhaja dvojna ugotovitev: politika sožitja in enakopravnosti, za katero se je tako odločno in vztrajno zavzemala uprava župana Bre-

zigarja, je očitno obrodila sadove, saj volilni rezultati neovržno dokazujejo, da takšno politiko odločno podpira ogromna večina prebivalstva obeh jezikov in narodnosti; ogromna večina prebivalstva se tudi prav nič ne spotika in huđuje nad dvojezičnim značajem občine, značajem, ki ga je uprava župana Brezigarja podedovala od prve levosredinske občinske uprave in

IZVOLJENI KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI

Občina DEVIN NABREŽINA: Bojan Brezigar, Martin Breclj, Mitja Terčon, Vera Tuta Ban.

Občina ZGONIK: Jožko Gruden, Josip Milič, Srečko Štolfa.

Občina REPENTABOR: Renzo Milič, Franko Pisani, Emil Guštin.

Občina DOLINA: Sergij Mahnič, Aldo Štefančič, Boris Gombač.

Občina GORICA: Bernard Špacapan, Mario Breščak.

Občina ŠTEVERJAN: Hadrijan Corsi, Darko Miklus, Izidor Prinčič.

Občina SOVODNJE: Branislav Černic, Andrej Fajt, Ivan Kovic.

Občina DOBERDOB: Emil Visintin, Maks Gergolet, Ernest Quinzi.

ga bistveno izpopolnila (glej dvojezični prapor, simultano prevajanje v občinskem svetu itd.).

Mimo volilnih izidov, ki so, kot smo dejali, ugodni za Slovensko skupnost v devinsko nabrežinski občini, moramo ugotoviti, da so tudi v ostalih treh občinah na Tržaškem Slovenci uspešno prestali volil-

dalje na 2. strani ■

Zahvala deželne Ssk

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je objavilo tiskovno poročilo, s katerim se je zahvalilo volivcem, ki so na Tržaškem in Goriškem podprli stranko »lipove vejice«. Slovenska skupnost je skoraj povsod utrdila svoj položaj, v devinsko-nabrežinski občini pa je doživela izreden uspeh. Potrjeno in povečano zaupanje nalaga stranki še večjo odgovornost za dosledno delo v korist slovenske narodnostne skupnosti in vsega tukajšnjega prebivalstva.

Deželno tajništvo se želi tudi javno zahvaliti vsem dosedanjim svetovalcem Ssk, ki niso več kandidirali ali pa niso bili izvoljeni, obenem pa čestitati in voščiti uspešno delo vsem potrjenim in novim upraviteljem.

Javna zahvala gre vsem kandidatom, aktivistom in podpornikom, a tudi sredstvom množičnega obveščanja, ki so poročala o delu in prizadevanjih Slovenske skupnosti.

in priznanje za njegovo delo, temveč tudi priznanje za delo njegove politične skupine in njegovega občinskega odbora.

Za volilne izide v tej občini je zlasti značilno in v političnem pogledu silno pomembno, da je doživela velik polom ter popolen neuspeh Lista za Trst, ki se je predstavila volivcem z izrazito protislovenskim programom: izvolitev italijanskega župana, odprava dvojezičnih osebnih izkaznic ter namišljenih privilegijev za slovenske občinske uslužbenke. Šlo je, kot vidi-

OBČINA DEVIN - NABREŽINA

Liste	Občinske volitve 1990			Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži	glasovi	odst.	sedeži
KD	1.517	25	6	1.371	23,3	5
SSk	1.165	19,2	4	915	15,5	3
KPI	1.051	17,3	4	1.456	24,7	6
PSI-PSDI	1.037	17,1	4	1.088	18,4	4
MSI	356	5,9	1	355	6	1
Zeleni gol.	306	5,1	1	—	—	—
LpT	222	3,7	—	273	4,6	1
Skupno			20	Skupno		20

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 13. maja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župniške cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Mali pevci«; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Vladimir Bartol: »Alamut«; 14.45 V studiu z vami: Sergej Verč; 17.00 Sport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 14. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Štirinajst mest, štirinajst sanj; 12.40 Mešani zbor Peca iz Globasnice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Srečanje z novo pesmico«; 15.00 V Evropo in nazaj, manjšinski potopis; 16.00 Ubald Vrabec: Tolminski puntarji, opera v 3 dejanjih; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 15. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 Kultura in ne; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Moški zbor Valentin Polanšek z Obirskega; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Ubald Vrabec: Tolminski puntarji, opera v 3 dejanjih; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 16. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Višarski kvintet iz Ukevi; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Črno na belem«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Ubald Vrabec: Tolminski puntarji; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 17. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Bela pravljica in druga poglavja iz Zvezdnatih noči; 9.40 Sanje se nadaljujejo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Nič ni za človeka nemogoče« — pomembni dogodki našega stoletja; 12.40 Vokalno instrumentalna skupina Lipa; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Jugoslavija 1941-1945; 15.40 Lahka glasba raznih narodov; 16.00 Mednarodno tekmovanje niešanin in dekliških zborov v Celju; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 18. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Protagonisti slovenske kinematografije; 12.40 Mešani zbor Rupa Peč; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Spoznavajmo svet!«; 14.30 Od Milij do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 V svetu starih glasbil; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 19. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 9.40 Kulturna in ne; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester Slovenske filharmonije vodi Marko Letonja; violonist Milan Kolbl; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Modre dalje; 12.40 Zbor Lodolake iz Göteborga na Švedskem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro...« — Oddaja iz Benečije, Režije in Kanalske doline; 16.00 Mladi izvajalci iz podružnice Glasbene matice v Škedenju; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Votlišča; 18.00 Alenka Rebuta Tuta: »Zgodba za popotnico«. Radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Nazadovanje KPI, krepka uveljavitev deželnih Lig

Za volitve, ki so bile v Italiji v nedeljo, 6. maja, je značilno predvsem dvoje: nadaljnje in tokrat znatno nazadovanje komunistične partije in uveljavitev deželnih političnih skupin, zlasti Lige v Lombardiji. Komunisti so sicer še vedno druga politična sila v državi, vendar so zbrali le kakih 24 odstotkov glasov (na občinskih volitvah skupno niti 23 odstotkov). Kako daleč so tisti časi, ko je že vse kazalo, da bodo komunisti »prehiteli« svoje največjega tekmeca, to je Krščansko demokracijo! Ta se je tudi na zadnjih volitvah še kar dobro »držala«, saj je na deželnih volitvah izgubila le štiri svetovalce (skupno jih ima še vedno 276) in je na občinskih volitvah nazadovala le za 0,1 odstotka v primerjavi z upravnimi volitvami pred petimi leti.

»Liga« v Lombardiji je na teh volitvah kar »eksplozirala«. Zbrala je nič manj kot 20 odstotkov glasov in postala druga politična sila v deželi (prva je Kršč. demokracija). Odlično se je izkazala tudi na občinskih volitvah v samem Milanu, kjer je prejela skoraj 13 odstotkov glasov in bo torej močno pogojevala novo občinsko upravo. Težko je danes natančno obrazložiti ta pojav. Verjetno gre predvsem za zunanji izraz odločnega protesta proti državni birokraciji, oziroma za izraz želje in zahteve po sodelovanju pri oblikovanju temeljnih smernic gospodarskega, socialnega ter kulturnega življenja. Takšno sodelovanje zdaj hudo ovira sama birokracija, oziroma pretirano strankarstvo, ki se je v mnogih primerih že spremenilo v navadno klikarstvo, z vsemi negativnimi posledicami. V Lombardiji je v zadnjih letih prišlo tudi do mnogih ugrabitev, pri čemer je država dejansko pokazala, da nima oblasti, ker je ta v rokah organiziranega kriminala. Jasno je, da takšno stanje kar naravnost kliče po samozaščiti, po samopomoči.

Voditelji Lombardske lige poleg tega poudarjajo silno moderne zamisli o obliki državne ureditve: pravijo, da se borijo za konfederativno obliko države, da se zavzemajo za široko avtonomijo dežel, kar je tudi v skladu s pravilnim tolmačenjem čr-

ke in duha republiške ustave. Kot znano, je Kršč. demokracija naslednica Ljudske stranke, ki jo je bil ustanovil znani italijanski duhovnik Luigi Sturzo, doma s Sicilije. Njegova politična stranka pa je bila izrazito avtonomistična, v nasprotju s tedanjo Giolittijevo unitaristično liberalno stranko. Demokristjani Alcideja De Gasperi so po drugi svetovni vojni, ko so prevzeli oblast v državi, kaj kmalu in tudi radi pozabili na svoje izvore ter skoraj opičje posnemali socialiste in komuniste, ki so bili in so po svojem programu še vedno »unitaristi«. Nič čudnega, če PSI ne more privabiti v svoje vrste vseh ljudi, ki zapuščajo partijo.

Zato pojava deželnih lig ali zvez ne gre imeti za muho enodnevnico, temveč bo treba z njimi voditi račune in zlasti upoštevati želje in zahteve ljudi po dejanskem sodelovanju pri javni upravi in sploh v javnem življenju.

—o—

POGREB PATRIARHA PIMENA

V nedeljo, 6. t.m., so v Moskvi pokopali patriarha Pimena, vrhovnega poglavarja rusko-pravoslavne Cerkve. Pogrebni slovesnosti se je udeležila tudi delegacija katoliške Cerkve, ki jo je vodil kardinal Willebrands, predsednik Sveta za edinost kristjanov. V delegaciji je bil tudi nadškof Colassuono, ki je znan vatikanski diplomat.

Dr. FRANCE BUČAR PREDSEDNIK

Za prvega predsednika svobodno izvoljenega parlamenta je bil v sredo, 9. t.m., z večino glasov izvoljen prof. dr. France Bučar, ki pripada Demosu. Tudi oba podpredsednika pripadata koaliciji, ki je zmaga na volitvah. To sta Vane Gošnik in Vitodrag Pukl.

Po zaprisegi je novi predsednik imel govor, v katerem je predvsem poudaril, da se je s »konstituiranjem sedanje skupščine končala državljanska vojna, ki je Slovence lomila in hromila skoraj celega pol stoletja«. Še isti dan je zaprisegel predsedstvo republike, tako da bo predsednik Kučan lahko določil mandatarja za sestavo nove vlade.

Slovenci smo dobro prestali...

■ nadaljevanje s 1. strani

no preizkušnjo, saj se stanje v bistvu ni spremenilo. V zgoniški in repentabski občini sta upravi ostali v rokah koalicije slovenskih komunistov in socialistov z županoma Budinom in Coljo na čelu, medtem ko je mesta opozicije v obeh občinah ohranila Slovenska skupnost. Upravi torej za nadaljnjih pet let ostaneta krepko v rokah predstavnikov domačega slovenskega prebivalstva, kar seveda večini nalaga vrsto težkih odgovornosti za nadaljnjo usodo teh krajev, opoziciji pa prav tako veliko odgovornost za nadzorstvo in spodbujanje vladajoče občine.

Položaj se po teh volitvah začelja spreminjati v dolinski občini, kjer so komuni-

sti izgubili absolutno večino in se bodo morali začeti prilagajati novi stvarnosti. Predvsem zavesti, da niso absolutni gospodarji položaja kot doslej. V narodnostnem pogledu se stanje ni kdovekako spremenilo, saj imajo Slovenci še vedno odločilno besedo v upravi. Slovenska skupnost je ohranila svoje tri svetovalce, čeprav je rahlo napredovala v glasovih ter tudi v odstotkih. Zaradi igre preferenčnih glasov se od občinskega sveta poslavlja dolgoletni svetovalec Ssk dr. Lojze Tul, ki je svoje dolžnosti v upravi vedno vestno in tudi častno opravljal. Prepričani smo, da bo tudi v prihodnosti pobliže spremljal dogajanje v občini, katere življenje je leta in leta pomagal sooblikovati.

Dr. Zorko Harej v pokrajinskem svetu v Trstu

»Kot Slovenci in kot ljudje se čutimo globoko užaljeni«

Zaman sem upal, da bo moj poseg v razpravi o proračunu o manjšinski problematiki in o sožitju imel kak odmev. Obžaloval sem stališče tržaškega političnega vodstva, ki trdovratno brani trdnjavo tržaškega italijanskega nacionalizma in je pre malo občutljivo za dogajanje na Vzhodu, za velike spremembe v bližnji Sloveniji in na Hrvaškem, za novo miselno usmerjenost na evropski ravni v zvezi z zaščito in vrednotenjem jezikovnih manjšin. Omenil sem resolucije Kuisspersa, Rossettija in drugih, ki jih je osvojil Evropski parlament, katerih zamisli preraščajo obseg zaščite, ki jih predvidevata Londonski memorandum in Osimski sporazum, in smatrajo manjšinske skupnosti za dejavnik družbene obogatitve, utrditve in rasti ideje o Evropi, viru omike, svobode in demokracije.

Pri nas pa se nadaljuje boj proti dvojezičnosti, boj proti poznanju in rabi drugega jezika, kar bi bilo v brezmejno zabavo razsvetljenim umom renesančne dobe, ki jim je bilo znanje več jezikov v velik pomen. Tudi ne drži pomen, ki ga besedi dajejo v Trstu, v smislu, da bi Slovenci, ki poznajo oba jezika, imeli prednosti v službah, o čemer smo večkrat poudarili, da gre za prazno strašilo. Omenil sem Maccanico v osnutek zakonske zaščite, ki da je pomanjkljiv in pod ravno zaščito, ki jo predvideva Posebni statut, priložen Londonskemu sporazumu. Od odbora sem čakal, da zavzame jasno stališče v zvezi s to problematiko, toliko bolj, ker se pristojnost tržaške pokrajine razteza po ozemlju, ki je dvojezično. Toda niti besede o tem ne v prvem ne v drugem, dopolnilnem, pisnem poročilu predsednika pokrajinske uprave in tudi ne v poročilih odbornikov. V dolgem postopku v zvezi s predstavitevjo in razpravo o proračunu se je manjšinska problematika odrazila samo v repliki predsednika, ki pa se je omejil na omembe splošnega značaja in se ni dotaknil nujnih problemov, kakor je Maccanico zakonski osnutek, in ni izrazil volje, da bi se uprava zavzela za čimprejšnjo zakonsko zaščito slovenske narodne skupnosti. Odbor tudi ni sprejel resolucije, ki jo je Ssk priložila proračunu, s katero obvezuje odbor, da se bo takoj po izglasovanem proračunu

zavzel za celovito in pravično zaščito slovenske manjšine. Zadržanje pokrajinskega odbora je postalo še bolj sporno po pozivu, ki ga je te dni izglasoval deželni svet Tridentinske - Južne Tirolske italijanskega parlamentu, da čimprej odobri zaščitni zakon za Slovence v Italiji v skladu z republiško ustavo in z mednarodnimi pogodbami.

Toda odbor je naredil korak, ki ga imam za povsem zgrešenega. Osvojil je namreč resolucijo Liste za Trst proti dvojezičnim izkaznicam, ki so v rabi v vaseh tržaške okolice.

Naj bo uvodoma povedano, da se po obstoječih določbah omenjene izkaznice vpisujejo na dvojezične obrazce in tiskajo pri Državnem tiskarskem zavodu v Rimu. Kakor vsi dokumenti morajo biti tudi izkaznice enotne. Kjer so v rabi dvojezične izkaznice, ne more kdo imeti enojezične in obratno. Treba je nadalje vedeti, da je večjezične izkaznice vpeljala na novo — v rabi so bili dvojezični dokumenti do nastopa fašizma — Zavezniška vojaška uprava. Po prihodu Italije v Trst je italijanska vlada z ukrepom ministrskega sveta in notranjega ministrstva odredila, da se za omenjene vasi izkaznice tiskajo dvojezično. Še več: italijanska delegacija pri Italijansko - jugoslovanskem odboru, ki je skrbel, da se izvaja Londonski sporazum, je na februarjemskem zasedanju 1959. leta izjavila, da je izdajanje dvojezičnih osebnih izkaznic eden od bistvenih rezultatov, ki jih je odbor dosegel. To stanje je potrdil osimski sporazum, kjer pravi: ... vsaka stran izjavlja, da bo obdržala v veljavi notranje ukrepe, ki so bili že sprejeti v okviru uresničitve Posebnega statuta, ki je bil prilo-

žen Londonskemu sporazumu o soglasju ... V resnici ne gre za pravcate dvojezične dokumente, kjer so sicer obrazci dvojezični, a slovenske črke so veliko manjše in je zapis podatkov samo v italijanščini. Kazno je potemtakem, da vsak, še tako majhen izraz slovenske prisotnosti, moti. Ko bi bil na omenjenih izkaznicah drugi jezik, ne rečem angleški ali francoski, marveč tudi flamski, katalanski, albanski, turški ali katerikoli drugi, po vsej verjetnosti ne bi nihče oporekal. Ta atavični odklon in žolčni prezir velja samo slovenskemu jeziku. Odveč je ponavljati tu, da je jezik to, kar je nekemu narodu najbolj dragoceno in ljubo. Zato menim, da se morete strinjati z mano, da ni treba biti preobčutljiv, da se čutimo kot pripadniki slovenskega naroda in kot ljudje globoko ponižani in užaljeni.

Dr. Harej je obrazložil stališče Ssk do proračunskega dokumenta in zatem svoj poseg takole zaključil:

»Toda problem ni v tem, ker proračun ni samo finančni in programski dokument, temveč tudi političen in v tem smislu je ravnal tudi pokrajinski odbor, ko je nekatere resolucije politične narave sprejel in druge prav tako politične zavrnil. In je prav zgrešena politika, ki pri presoji proračuna izničuje, kakor v mojem primeru, tudi pozitivne strani in dobre namene.«

—o—

Tudi v drugem krogu volitev za novi hrvaški parlament je dosegla prodoren uspeh Hrvaška demokratska skupnost (HDZ), ki ima v zakonodajnem zboru skoraj dvetretjinsko večino.

Papež na pastirskem obisku v Mehiki

Papež Janez Pavel II. nadaljuje s pastirskim obiskom v Mehiki. Četrty dan je bil posvečen najprej srečanjem s predstavniki poljskih priseljencev in z zastopniki različnih veroizpovedi, kasneje se bo sv. oče podal v Durango, kjer bo obiskal neki zapor, nato pa bo imel srečanje z mehiškimi podjetniki. Ti so se že izrekli za korenito izboljšanje uradnih odnosov med Mehiko in Sv. sedežem, kar pomeni, da gre tudi za stališče oblasti. Opazovalci pa pričakujejo, da bo Janez Pavel II. spregovoril tudi o družbenih in gospodarskih problemih.

O tem je delno govoril pred dnevi v kraju San Juan de los Lagos, kjer se je zbralo več sto tisoč študentov in drugih mladih. Papež je kar naštel težave, ki pestijo mehiško družbo: lakota, podhranjenost, nepismenost, brezposelnost, krhkost družin, socialne krivice, politična in gospodarska korupcija, slabe plače, koncentracija oblasti v rokah maloštevilnih mogotcev, inflacija, gospodarska kriza, trgovanje z mamili in zasvojenost z njimi, ranljivost ilegalnih izseljencev, ogrožanje vred-

not življenja, družine in svobode. »Vi, mladi prijatelji in prijateljice,« je dejal papež, »pa ste poklicani, da kot protagonisti označate novo evangelizacijo, da bi s Kristusom zgradili pravično, svobodno in spravljeno družbo.«

Papež je tudi spregovoril šolnikom in se zavzel za korenito izboljšanje odnosov med Cerkvijo in državo. Dokončno je treba zavrniti predsodke, češ da Cerkev zavira kulturni in znanstveni razvoj. Kot se spreminjajo odnosi vsepovsod po svetu, je nadaljeval, mora priti do pozitivnih novosti tudi v Mehiki.

Oblasti medtem nočejo komentirati vesti — ali pa jo zanikujejo — češ da je skupina 15 japonskih pripadnikov Rdeče vojske pripravila atentat na papeža v kraju Monterrey, ki ga mora še obiskati.

—o—

Novi slovenski parlament se bo sestal prihodnji teden, ko bo mandatar predstavil svojo vlado in predlagal izglasovanje zaupnice. Naloga za sestavo vlade bo zaupana predsedniku Slovenskih krščanskih demokratov Lojzetu Peterletu.

Sramota

Neznanci so v Vzhodnem Berlinu pomazali s protijudovskimi napisi grob, v katerem ležita znani dramatik Bertold Brecht in njegova žena, igralka in režiserka Helene Weigel.

Brecht se je v času nacizma umaknil pred preganjanjem v Nemčiji najprej v skandinavске države, nato pa v Združene države.

Predstavniki redkih Judov, ki so preživeli vojne grozote in so potem ostali v Vzhodnem Berlinu — danes jih je tam le še kakih sto — je izrazil hudo zaskrbljenost zaradi naraščajočega antisemitizma.

»Fantje izpod Grmade« na Koroškem

V soboto, 5. t.m., je SPD »Kočna« iz Sveč na Koroškem proslavilo 80 let delovanja. V goste so koroški kulturni delavci povabili tudi moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade«, ki je tako dejansko vrnil obisk koroškemu društvu, katerega mladinska dramska skupina je v februarju gostovala v Devinu.

Proslava je bila tako zasnovana, da so razne recitatorske, glasbene in pevske točke, ki so jih oblikovali učenca glasbene šole in že starejši glasbeniki ter domači cerkveni pevski zbor in moški pevski zbor »Kočna«, na naraven in pristen način podčrtale misli o zvestobi vrednotam, ki so bile povod za ustanovitev društva. O tem sta spregovorila sedanja predsednica društva prof. Tatjana Feinig in slavnostni govornik dr. Valentin Inzko ter v imenu Krščanske kulturne zveze njen podpredsednik inž. Katnik in drugi, ki so pozdravili in čestitali ob jubileju.

ČLEN 109 VELJA TUDI V TRSTU

Člen 109 novega kazenskega postopnika se izvaja tudi v Trstu. Na tržaškem sodišču se pri kazenskih obravnavah lahko uporablja tudi slovenski jezik tako pri zaslišanjih kot v zapisnikih. Tako je v sredo, 9. t.m., razsodil sodnik Reinotti, ki je zavrnil zahtevo skupine italijanskih odvetnikov, naj ustavno sodišče prouči, ali je člen 109 kazenskega postopnika v skladu z ustavo ali ne.

Na sodišču v Trstu je na zatožni klopi skupina misovcev, ki so lani oktobra napadli udeležence manifestacije za dvojezičnost. Manifestacijo je priredila skupina, ki se zbira okrog prof. Sama Pahorja.

Društvo »Kočna« je potrdilo, da se od samega nastanka zaveda svojega pomena in se zavzema za ustvarjanje enotnega slovenskega kulturnega prostora, prisotnost na proslavi nemškega moškega noneta iz sosednje Bistrice pa kaže, da se politika sožitja in vzajemnega spoštovanja na dvojezičnem področju ustvarja tudi s podobnimi sodelovanji na kulturnih prireditvah.

—o—

ŠTIRJE NOVOMAŠNIKI V TRSTU

V tržaški stolnici svetega Justa je bil pred dnevi slovesni obred posvetitve štirih tržaških novomašnikov. Že vrsto let ni dobila tržaška škofija na isti dan štirih novih duhovnikov. Ti so 33-letni elektronski inženir Fabio Visintin, 27-letni Andrea Russi, 28-letni Renato Crepaldi, ki je bil najprej delavec, z 18. letom pa je začel študirati in je stopil v semenišče, ter 27-letni Davide Risicato. Novomašnike je posvetil tržaški škof msgr. Bellomi. Letos je stopilo v tržaško semenišče 7 mladih, štirje so stopili v tržaške redovne skupnosti, štiri dekleta pa so stopila v samostan.

IZLET NA KOROŠKO

Slovenska dobrodelna društva v Trstu organizirajo izlet na Koroško za starejše občane 23. maja. Vpisovanje in navodila dobite v ul. Machiavelli 22, II. nadstropje, tel. 69126, od ponedeljka do petka od 9. do 12. ure. Čas vpisovanja je do 15. maja.

V okviru pobud za starejše občane prirejajo slovenske dobrodelne organizacije v Trstu predavanje prof. dr. Rafka Dolharja: »Pomen gibanja za zdravje«. Predavanje bo v dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu v sredo, 16. maja, ob 16.30. Sledi družabnost.

Predstavili so knjigo Alda Rupla

V Slovenskem klubu v Trstu je bil 8. t.m. na sporedu razgovor o knjigi Alda Rupla z naslovom »Razgledi«, ki je decembra lani izšla pri Založništvu tržaškega tiška in je bila uvrščena v zbirko Jadranskega koledarja. Avtorja je predstavil urednik Marko Kravos. Opozoril je, da pisatelj v svoji zbirki dejansko odraža odklon do nekaterih ideoloških temeljev. Iz Ruplovega pisanja je mogoče razbrati avtorjevo povezanost z naravo. Kravos je obenem povedal, da je Rupel s svojimi spisi zarezal v sodobno dogajanje. Pisatelja odlikuje tudi velika občutljivost za etično dimenzijo.

Temu uvodu je sledil razgovor med avtorjem in občinstvom. Aldo Rupel se je v svojih odgovorih dotaknil številnih sodobnih problemov, od poitalijančenih priimkov do hotenega ločevanja med Trstom in Gorico, omenil pa je tudi vprašanje narodne sprave in odnosa med Slovenci in Italijani. Obenem je Rupel opozoril občinstvo na dogodke iz naše polpretekle zgodovine.

Aldo Rupel, bivši profesor telovadbe, se ukvarja s pisanjem že precej let. Trenutno je odgovoren za publicistiko pri Slovenskem raziskovalnem inštitutu SLORI v Gorici. Treba je še omeniti, da je Rupel avtor Krajevnege leksikona za Goriško. Tekst je že napisan, knjiga pa bo po vsej verjetnosti izšla proti koncu prihodnjega leta.

H J

REVIJA PIHALNIH ORKESTROV PRIMORSKE

Zveza slovenskih kulturnih društev in Združenje pihalnih orkestrrov Primorske v teh dneh z veliko vnemo pripravljata letošnjo izvedbo revije pihalnih orkestrrov Primorske, ki se bo začela v soboto, 12. maja, v Tolminu. V nedeljo, 13., pa bo drugi od petih letošnjih koncertov v naravnobrežinski občinski telovadnici. Pokroviteljstvo nad tem koncertom si je prevzela devinsko-nabrežinska občina, nastopili pa bodo: pihalni orkester »Goriška Brda« iz Dobrovega, skupina »Godba na pihala mesta Čedad«, pihalni orkester ETA iz Cerknega in mladinski pihalni orkester KUD »Karol Pahor« iz Pirana. Koncert se bo začel ob 17. uri.

Tretji koncert iz niza bo 19. maja v Desklah, četrti, 20. na Koprskem in zadnji, 2. junija, v Ilirski Bistrici.

TUDI MITJA VOLČIČ

V Lignano so 5. t.m. podelili letošnje Hemingwayeve nagrade. Nagrado Hemingway - Evropa so podelili nemškima časnikarjema Hermannu Tiedjeju in Petru Barlsu, ki pripadata uredništvu lista Bildzeitung. V utemeljitvi je rečeno, da sta s svojimi članki pripomogla k demokratizaciji v Vzhodni Nemčiji. Tri časnikarske nagrade Hemingway - Lignano pa so prejeli moskovski dopisnik RAI-a, časnikar Mitja Volčič, Franco Venturini in Gian Franco Svidercoschi. Žirija je nadalje podelila tudi nagrade za književnost, odrsko umetnost in arhitekturo.

OBČINA DOLINA

Liste	Občinske volitve 1990			Liste	Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži		glasovi	odst.	sedeži
KPI	1.633	37,5	8		2.032	46,8	11
PSI-PSDI	780	17,9	4		779	19	3
KD	866	19,9	4		664	15,9	3
SSk	611	14	3		600	13,8	3
Zeleni	260	6	1		—	—	—
Skupno			20	Skupno			20

OBČINA ZGONIK

Liste	Občinske volitve 1990			Liste	Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži		glasovi	odst.	sedeži
Napred. l.	744	50,2	12		713	49,2	12
SSk	234	15,8	3		236	16,3	3
Skupno			15	Skupno			15

OBČINA REPENTABOR

Liste	Občinske volitve 1990			Liste	Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži		glasovi	odst.	sedeži
Napred. l.	268	44,2	12		251	48,2	12
SSk	166	27,4	3		145	27,8	3
Skupno			15	Skupno			15

Uspešen »Pastirčkov dan« v Gorici

V Katoliškem domu v Gorici je bil v nedeljo, 6. maja, tradicionalni »Pastirčkov dan«, ki je privabil veliko otrok. Uredništvo je tudi tokrat poskrbelo za bogat in pester spored in za to, da so se otroci zabavali ter sodelovali pri oblikovanju sporeda. Tako so vsi udeleženci na začetku in koncu večera skupno zapeli dve pesnici. Tudi na letošnji reviji so bili nagrajeni razredi, ki priljubljeni otroški reviji pošiljajo risbe in pisma z odgovori na uganke ter dopise. Zanimiv je v tej zvezi podatek, da je uredništvo Pastirčka mesečno dobivalo okrog 200 risb in 250 pisem. Za zvesto sodelovanje so bile nagrajene osnovne šole iz Sovodenj, Rupe, Gorice, od Svetega Ivana v Trstu, iz Gropade, od Svete Ane v Trstu, iz Škednja in Slivnega. Ob tej priložnosti so pobudniki pripravili tudi razstavo risb in osnutkov za naslovno stran prihodnjega letnika za otroške revije. Istočasno so ponudili bogat izbor knjig, pravlji in pesmaric, ki jih je revija izdala. Med programom, ki ga je povezoval kaplan Marjan Markežič, je nastopila cela vrsta otroških pevskih zborov. Občinstvu so se predstavili otroški zbor »Anton Martin Slomšek« iz Bazovice, ki ga je vodil Marjan Živic, zbor iz Podgore, ki ga vodi Sabina Antoni, zbor »Vigred« iz Šempolaja pod vodstvom Rosande Kralj Gantar, zbor »Kresnice« od Svetega Ivana v Trstu pod vodstvom sestre Karmen Koren; otroški zbor iz Doberdoba, ki je nastopil ob spremljavi Orff instrumentov in pod vodstvom Lucije Lavrenčič in Suzi Ferfolja. Med sporedom je nastopila tudi baletna skupina iz Štandreža. Med raznimi točkami je svoje čarovnije kazal znani Viky s svojo skupino. V okviru Viky Showa se je še posebej izkazala komaj 9-letna čarodejka Alinda.

Spored je bil torej bogat, a je prav zaradi pestrosti bil zanimiv in otroci so se zabavali ter tako dejansko potrdili, da ima otroška revija Pastirček pomembno vlogo pri povezovanju naše mladine. Kot je povedala slavnostna govornica Adele Ferletič, je revija lahko tisti dejavnik, ki omogoča iskanje in vzgojo umetniških in kulturnih talentov med otroki. Vzgojitelji pa so pri tem dolžni, da mlade opozarjajo na duhovne vrednote, ki osmišljajo življenje.

OBLETNICA POTRESA

Dne 6. t.m. je poteklo 14 let od katastrofalnega potresa, ki je zasejal razdejane in smrt na območju 137 občin Furlanije, Karnije, Benečije in Kanalske doline. Obračun je bil strahoten: 989 žrtev, 3 tisoč ranjencev, poškodovanih pa je bilo 75 tisoč stanovanjskih poslopij, tako da je brez strehe ostalo nad sto tisoč ljudi. Deželne oblasti so najprej poskrbele, da so potresenci dobili začasno streho, kmalu nato pa so obnovili proizvodnjo. Po 14 letih je moč reči, da so bile posledice potresa odpravljene in da so se zacelile marsikaterane rane, vsaj tiste, ki zadevajo izgubljene materialne dobrine.

Položaj na Goriškem

Slovenska skupnost je morala prestat preizkušnjo tudi na Goriškem. V Gorici so bile občinske volitve, volitve pa so bile tudi v Števerjanu, Sovodnjah in Doberdobi.

V primerjavi z volitvami pred petimi leti je Slovenska skupnost potrdila v goriški občini svoje predstavništvo, prav tako pa je potrdila svoje predstavništvo v treh slovenskih občinah na Goriškem. To pomeni, da ni prišlo do premikov ter da bodo občinske uprave v Števerjanu, Sovodnjah ter Doberdobi za nadaljnjih pet let vodile koalicije komunistov in socialistov. V tej zvezi je treba omeniti, da so v vseh treh občinah ponovno kandidirali župani Humar, Primožič in Lavrenčič, ki bodo, kot vse kaže, potrjeni.

Slovenska skupnost se je v goriški občini udeležila tudi volitev za rajonske svetke. Na njenih listah je bilo izvoljenih skupno 10 predstavnikov. Za goriški občinski svet sta na listi KPI bila izvoljena tudi

Ivan Bratina in Igor Komel. V goriškem občinskem svetu so tako štirje Slovenci: Bernard Špacapan in Mario Breščak od Ssk in Bratina ter Komel od KPI.

—o—

ZBOR IZ ŠTEVERJANA PRVI

Mešani pevski zbor Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana je dosegel prvo mesto na prvi, tekmovalni, reviji slovenskih cerkvenih zborov, ki je bila konec tedna na Bledu. Skupno je nastopilo 14 zborov. Med njimi sta bila dva iz zamejstva: števerjanski in zbor iz Mačkolj.

Števerjanski pevci, ki jih zadnjih pet let vodi član Slovenskega okteta Tomaž Tozon, so izvedli po eno skladbo Matije Tomca, Lojzeta Mava in Marija Kogoja. Posebno je očarala publiko in kritike Mavova »Tiste dni«.

Zmaga na prestižnem blejskem tekmovanju je prinesla kot nagrado tridnevni izlet v Rim s sprejemom pri svetem očetu.

OBČINSKE VOLITVE V GORICI

Liste	Občinske volitve 1990			Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži	glasovi	odst.	sedeži
KD	10.535	37,65	16	12.427	41,46	18
PSI	3.625	12,96	5	2.405	8,02	3
KPI	2.957	10,57	4	4.395	14,66	6
MSI	2.689	9,6	4	2.393	7,9	3
PSDI	1.895	6,7	3	2.646	8,8	4
Zel. gol.	1.504	5,38	2	—	—	—
SSk	1.416	4,9	2	1.437	4,8	2
PRI	1.266	4,52	2	1.641	5,5	2
Ze. sonce	904	3,23	1	1.089	3,63	1
PLI	737	2,63	1	957	3,19	1
Skupno			40	Skupno		40

OBČINA ŠTEVERJAN

Stranke	Občinske volitve 1990			Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži	glasovi	odst.	sedeži
Obč. enot.	280	49,8	12	296	54,6	12
SSk	259	46	3	233	43	3
Skupno			15	Skupno		15

OBČINA SOVODNJE

Stranke	Občinske volitve 1990			Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži	glasovi	odst.	sedeži
Obč. enot.	639	59,7	12	567	56,2	12
SSk	397	37,1	3	410	40,6	3
Skupno			15	Skupno		15

OBČINA DOBERDOB

Stranke	Občinske volitve 1990			Občinske volitve 1985		
	glasovi	odst.	sedeži	glasovi	odst.	sedeži
Obč. enot.	425	57,1	12	528	64,1	12
SSk	301	40,5	3	273	33,1	3
Skupno			15	Skupno		15

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

NOV IZBOR LITERARNEGA USTVARJANJA NA TRŽAŠKEM

REVIJA FONTANA 14

Primorska leposlovna revija *Fontana*, ki že štiri leta izhaja v Kopru in ki jo je doslej podpirala Kulturna skupnost Koper, je s 14. »tržaško«, številko dosegla lep uspeh. Na svojih straneh je objavila izbor tržaške književnosti zadnjih tridesetih let. Uredniki so jo posvetili spominu »na kulturni, ustvarjalni in človeški« lik pred šestimi meseci umrlega profesorja, dramatika Josipa Tavčarja (1920-1989).

Naj ob izidu te številke pripomnimo, da je bila *Fontana* od vsega začetka amaterska in ljubiteljska leposlovna revija, ki nima, vsaj tako je bilo večkrat poudarjeno, nikakršnih »osvajalnih« ciljev in ne želi nikomur prevzeti »literarne oblasti« na Primorskem. S poslednjimi številkami se je vsebina revije še precej spremenila glede na prve zvezke. *Fontana* objavlja danes dela vidnejših avtorjev, saj nam je že po bežnem pregledu dosedanjih števil povsem jasno, da revija hitro pridobiva na vrednosti; v njej objavljajo tudi uveljavljeni pisci različnih generacij.

Tržaško številko *Fontane* so pred tednoma predstavili v Tržaški knjigarni. O njej so spregovorili sedanji urednik Danilo Japelj (ki je revijo predstavil) in sestavljavca prispevkov Marija Cenda in Boris Pangerc. Oba sta poudarila, da »izrez« tržaške književnosti na samem začetku devetdesetih let nima nikakršnih antologijskih ali drugačnih ambicij. Zato ne smemo iskati primerjav z *Rusim mostom* (zbral in uredil J. Pogačnik, Lj. - Ts, 1967), z zbornikom *Trst v slovenski poeziji* (J. Bernik, Koper - Trst, 1987) ali z *Malo antologijo zamejske poezije na Tržaškem* (J. Milič (Most, št. 65-66, Trst 1983). Avtorja sta izkoristila zamisel, naj bi *Fontana* zapolnila praznino dvajsetih let, in to brez kritičnega prereza slovenskega literarnega ustvarjanja od Milj do Devina z željo, da vzbudi skupne nastope in da sestavita »čtivo«, ki bo nemara uporabljiva tudi v šolah.

Prispevki avtorjev, ki jih prinaša *Fontana*, so deloma še neobjavljeni, deloma pa so ponatisi

iz različnih knjig, zbornikov in antologij, sledijo si v naslednjem zaporedju: Josip Tavčar (Moč besede), Filibert Benedetič (Uvodna beležka za novo pesem), Boris Pangerc (Tiste Poljske ni več, Pesem Brega), Alojz Rebula (Iz dnevnika '53), Marija Mijot (Pesmi), Milan Lipovec (Na razpotju), Zora Tavčar (Andaluzijska ljubezenska pesem, Poljanske Atene), Miroslav Košuta (Tesnoba), Boris Pahor (Koprska noč z Lepo Vido in Dožem), Sergej Verč (Peter Hlapec - partizansko ime Jernej), Nadja Svara (Pesmi), Saša Martelanc (Na trgu Mihca in Jakca), Irena Žerjal (Pesmi, Vilenica), Atilij Kralj (Pesmi), Marija Mislej (Svinec ...), Marko Kravos (Poslanica Bogu), Aleksij Pregarc (Črni galebi), Zlatka Obid Lokatos (Pesmi), Rafko Dolhar (Gorski zdravnik), Marij Čuk (Pesmi), Miran Košuta (Romanje), Jakob Renko (Pesmi), Milan Bufon (Janov pogled), Ace Mermolja (Pesmi), Alenka Rebula-Tuta (Pesmi), Dušan Jelinčič (Odhajanja), Vinko Beličič (Pesmi), Albert Miklavc (Pesmi), Bruna Pertot (Pesmi), Marko Sosič (Ko se zemlji zavrti, ni zmeraj tako hudo).

Ob branju različnih prispevkov so se mi porodili nekateri pomisleki in sicer: sprejeti v skupni zbornik poezijo in prozo, ki je nastajala v razponu tridesetih let, je nekoliko tvegano. Tudi izbor se mi ne zdi prav preudaren in posrečen, saj ne more zadovoljivo »predstavljati« Rebulu ali Tavčarja odlomek iz del, ki so nastale pred 36 ali 37 leti. Pa tudi Benedetičovo pesniško ustvarjalnost bi lahko prikazali z drugačnim izborom (ali ni Madžarska danes zelo zelo blizu, po drugi strani pa tudi vse dogajanje na Vzhodu nekaj nepredvidljivega?). In še: Če je že ta številka *Fontane* posvečena dramatu in esejistu Josipu Tavčarju, bi moral vsaj ta tržaški avtor imeti kak daljši, bolj ponazarjalč priskevek.

Tudi bibliografski podatki bi bili lahko izčrnejši (zelo je pomembno, kje je kako delo zagledalo luč objave zaradi vseh znanih dejstev). Na

pisati le rojstno letnico pri biografskih navedbah je odločno premalo, tudi in predvsem zaradi mlajših avtorjev in bralcev.

Škoda pa je vendarle, da ni revija zajela tudi drugih zamejskih literarnih umetnikov (goriška in videmska pokrajina).

(s + r)

Kulturni dom v Gorici

SPORED PRIREDITEV

12. maja (sobota), ob 14.30: Začetek tečaja »TEHNIKE MASAŽE«. Prireditelj: Inštitut IDISS iz Vidma.

15. maja (torek), ob 20.30: Barillet e Grédy »FIORE DI CACTUS«. Režija: Mauro Fontanini. Gledališka predstava gledališča Terzo teatro iz Gorice.

17. maja (četrtek), ob 20.45: KINOATELJE - GORICA KINEMA '90. Film: »Črni dež«. Režija: Shohei Imamura.

18. maja (petek), ob 20.30: Kabaretni koncert »Witz Orchestra« iz Trsta. Prireditelj: Kulturni dom.

20. maja (nedelja), ob 9. uri: MLADINSKE IGRE. Turnir v namiznem tenisu. Prireditelj: FITET - Gorica.

24. maja (četrtek), ob 20.45: KINOATELJE - GORICA KINEMA '90. Film: »Smrt mojstra čaja«. Režija: Kei Kumai.

25. maja (petek), ob 18.30: VRTILJAK MLADOSTI. Prireditelji: ZSKD, Kulturni dom, Dijaški dom in knjižnica D. Feigel.

29. maja (torek), ob 20.30: Produkcija gojenec Glasbene matice. Prireditelj: Glasbena matica - Gorica.

31. maja (četrtek), ob 20.45: KINOATELJE - GORICA KINEMA '90. Film: »Žalostno mesto«. Režija: Alain Xiaoxian.

Knjiga o slovenstvu Benečije

Kot poroča benečanski kulturno verski list Dom v zadnji aprilski številki, je špeterska občina pred kratkim v italijanščini izdala knjigo »Atlante toponomastico e ricerca storica« (Atlas krajevnih imen in zgodovinsko raziskovanje), ki sta jo napisala znana benečanska kulturna delavca Pavel Petričič in Božo Zuanella. Knjigo je v dvorani špeterskega županstva predstavil dr. Franco Fornasaro. Še posebej je poudaril pomen, ki jo ima izdaja te knjige za poživitev zgodovinskega spomina ljudstva, in je zato omenil celo vrsto uglednih osebnosti, ki so bile doma iz špeterske občine in so se uveljavile v svetu. Poudaril je, da knjiga predstavlja skupnost, ki je jasno slovenskega izvora in v kateri se versko čutenje spaja z zvestobo maternemu jeziku in kulturi ter velike občutljivosti do potreb bližnjega. Dr. Fornasaro je zato pozval Cerkev in ob njej še kulturne ter politične dejavnike, naj se vzamejo za ohranitev kulturne identitete Nadiških dolin.

Ob predstavitvi sta spregovorila tudi oba avtorja, ki sta še jasneje izpričala, kako pomembno je za ohranitev kulturne in narodne identitete tega ozemlja seznanjanje ljudi s koreninami, ki jih povezujejo z bogato in zanimivo preteklostjo ter o škodi, ki nepopravljivo prizadene vse, če se jezik osiromaši z izgubo krajevnih imen, ki predstavljajo veliko bogastvo ne le za jezikoslovce, ampak tudi za zgodovinarje in sploh vse, ki jih zanima pravilno razumevanje preteklosti Benečije.

Izšla je šesta številka lista »Jambor«

V Trstu je izšla šesta številka mesečnika tržaških skavtinj in skavtov Jambor. Uvodnik, ki ga je napisal Visoki Jastreb, ima naslov »Skavtska renesansa«. Članek se začne z omembo ustanovnega občnega zbora Zveze slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, ki je bil 31. marca v Ljubljani. Obnovitev skavtizma v Sloveniji po 49 letih je po avtorjevem mnenju dokaz, da je skavtska vzgojna metoda še vedno zanimiva in aktualna ter da odgovarja tudi sedanjim razmeram in potrebam. O živahnosti skavtskega gibanja priča tudi velika notranja prenova slovenskega skavtizma na Goriškem. Na Koroškem premagujejo krizo zaradi pomanjkanja voditeljev. Tam so lani praznovali 30-letnico. Na Tržaškem pa se dogovarjajo o tem, da bi posvetili večjo pozornost vzgojni vlogi in strokovnim tečajem za voditelje.

Na drugem mestu je v številki, ki obsega 30 strani, objavljena humoristična rubrika »Urh in Zahar«, ki obravnava notranje probleme v or-

ganizaciji. Več člankov je nato v rubriki, ki je posvečena najmlajšim, volčičem in vevericam.

Za srednjo starostno vejo je natisnjen članek o prvi pomoči pri krvavitvi iz nosa. Objavljeno je tudi zadnje nadaljevanje zgodovine ruskega skavtizma. Tu je še več člankov, na primer o uporabi šotorke in o zdravilnih rastlinah. Rubrika »Transkavt«, ki opisuje, kako sta dva tržaška skavta lani poleti v enem zamahu prehodila slovensko planinsko transverzalo, je tokrat posvečena odseku poti od sedmerih triglavih jezer preko Komne, Bogatina, Krna, Vogla.

V rubriki za najstarejše člane je poročilo o delovanju noviciata, torej nekakšnih pripravnikov za vstop v najstarejšo vejo skavtske organizacije, objavljenih pa je tudi nekaj predlogov za delovanje starejših.

V Jamboru se tudi pojavi jezikovni kotichek, v katerem avtorica Vera tokrat obravnava pravopisna pravila v zvezi s pisanjem skavtskih imen.

Agitator - včeraj in danes

(za pred- oziroma po-volilno razmišljanje)

Politična problematika je pri nas Slovencih od vedno zelo priljubljena: najmanj dobro stoletje, odkar se je pri nas začel ustavni politični boj. Od leta 1848 dalje se Slovenci vbadamo s temi pekočimi vprašanji in skušamo najti prave odgovore nanje. V osemdesetih-devetdesetih letih prejšnjega stoletja je vse to zelo lepo in plastično opisal pisatelj Janko Kersnik, sam tudi politični delavec in deželni poslanec v kranjskem deželnem zboru. S sebi lastno bogato izraznostjo opisuje to v svojih romanih, zlasti v »Agitatorju«, kjer se nekako posebej v določeni osebi (odvetnika, narodnjaka in kandidata).

»... Oglejmo se malo okoli! — Koga bomo kandidirali? Drugod nam ni treba iskati, jaz bi dejal, da se tudi pri nas še kdo najde, ki bi nas v deželnem zboru pošteno zastopal. Tu nam je treba novih cest, novo šolo bomo zidali in povodnji, povodnji tam doli v drenovski dolini bo treba zabraniti. In naposled — ne pozabite železnice! ...«

Če to sedaj omenjamo, dobrih sto let kasneje, v devetdesetih letih našega stoletja, je zato, da pravzaprav na kratko razmislimo o politični situaciji med Slovenci (ali tudi nasploh med vsemi evropskimi narodi) danes. Tudi v našem času so volilni boji, strankarske polemike in celo osebna tekmovanja zanimiva in vedno aktualna. V našem času se tudi »agitatorji« vseh strank ali struj in osebnih pobud v strankah — posebej ob nedavnem volilnem boju — živahno javljajo. Uradni kandidati določene stranke, nato protikandidati iste, pa spet novi prišleci v stranko oziroma na njeno listo — vse to je prej kot slej na dlani. Da je to v nekem smislu del političnega življenja nasploh, posebej pa še življenja in miselnosti v državi, v kateri živimo, je spet jasno.

Agitator — včeraj in danes — njegova vloga se ni veliko spremenila. On je pač potrebna figura v današnjem političnem življenju. On govori, piše, riše, organizira, pripravlja, predlaga, vabi, prepričuje, debatira, roti, utemeljuje, razlaga, prikazuje, poziva — vse to in še kaj drugega je njegov posel, njegova oznaka in lastnost. Agitator je v nekem smislu protagonist volilnih bojev in prvomajskih slavi. Agitator je nekak moderen evangelist političnega in sindikalnega boja. Brez njega si je težko predstavljati moderno javno življenje,

kot si je morda težko razlagati v antiki atensko politiko brez sofistov.

Vse to pa še ne pomeni, da bi bila vsebina političnega boja brez takega agitatorja — brezpredmetna ali prazna. Ko so, recimo, pred stoletji angleški ali francoski politični filozofi ustvarili velike traktate modernih političnih ideologij, so bili tudi v določenem smislu pravi idejni agitatorji, čeprav brez zvočnikov, lepakov in letakov, mikrofонов in ekranov naše dobe. Oni so s svojim delom pravzaprav omogočili, da se danes lahko sploh — agitira! Naša sodobna demokracija je gotovo dolžna vse priznanje prav tisti samostojni »agitaciji« zlasti pisane besede preteklosti, ki je uresničila danes našo razvejano in pluralno družbo.

a. b.

... Vsi so čutili, da so sodnikove besede nekakok kandidatski govor, a misel na to jih ni mogla ogreti.

»Pa liberalec ne sme biti!« vzklikne kaplan.

»Sedaj smo vsi klerikalni, ljubi moj!« smeje se adjunkt.

»In naroden, odločno naroden mora biti!« oglasi se Koren.

»Sedaj smo vsi narodni!« pristavi zopet adjunkt.

— — —

»Oh, ubogi rod slovenski! Kadar si bomo malo oddahnili od pritiska trde nemške pete, tiščala nas bo pa domača samoljubnost, lenoba in zavist in ona grozna domišljavost — češ saj ga ni boljšega od mene! In tako nimamo nič višjih vzorov, narodnost je le sredstvo, namen pa svoja korist. Pa vsi ti naši gospodje? Le pogledite jih! Sodnik bi bil rad kandidat — pa je li naroden? In kaplan? Naroden je, pa danes mu ni za narodnost, nego da prodre njegova stranka! In Meden? V štirinajstih dneh bo mož tako proslavljen, kakor bi bil sam slovenski rešenik, in vam ne more slovenskega stavka pravilno napisati. Pobil in prekel bi jih vse te nečimurne, samoljubne —«.

(IZ AGITATORJA)

—O—

V starosti 66 let je v Benetkah umrl skladatelj Luigi Nono. Po izobrazbi je bil pravnik. Kot skladatelj se je uveljavil v 60. letih.

Zagate našega jezika

SPODRSLJAJ ALI NEZNANJE?

Danes je vse zapleteno. Pa tudi jezik, ki ga vsak dan govorimo, ni preprost stav. Nastal je iz mnogih delov, iz besed in stavkov, ki so med seboj povezani v neki red. Tega se ne da poljubno spreminjati. Ko ne bi bilo tako, ne bi mogli govoriti o napakah v jeziku, neustreznosti, neprimernosti ali celo napačnosti rabi. Vsi, ki pišejo, morajo upoštevati zakonitosti in izpolnjevati nekatere pogoje, poznati morajo pravila slovenskega jezika, to je tisti »osovraženi priročnik«, ki mu pravimo slovnica. Kdor tega nima v mezincu, naj nikar ne suče peresa. Tudi jezik se sicer silovito spreminja, vendar osnovnih pravil lepega pisanja ne smemo nikoli pozabiti ne glede na to, ali so poročila, reportaže ali kakršnikoli članki še v taki naglici napisani. Le tedaj ne bomo metali na papir takih spodrsrljajev, kot so naslednje napake, ki jih kar mrgoli v naši vsakdanji pisani besedi:

- Žal temu ni vselej tako, namesto: *to ni vselej tako*.
- Prepričani so bili v zmago, namesto: *prepričani so bili o zmagi, ali da bodo zmagali*.
- Vse prevečkrat so naši zaverovani v svoje klubske sredine, namesto: *v svoje klube*.
- Jadran bo tekmo verjetno izgubil, kar pa ga ne bo stalo izpada iz lige, namesto: *zato še ne bo izpadel iz lige*.
- Še par dni na ogled razstava, namesto: *razstava bo še nekaj dni*.
- Nekaj fantov se je prerivalo pri šanku, namesto: *... se je prerivalo pri točilni mizi*.
- Na sestankih so mnenja deljena, namesto: *na sestankih so mnenja različna, ali se ne skladajo*.
- Živali so se zbudile iz globoke zime, namesto: *iz trde zime*.
- Iz trdega spanja ga je zbudil, namesto: *iz trdnega spanja, ga je zbudil*.
- Danes so prišli k nam gotovi ljudje, namesto: *nekateri ljudje*.
- Da bi dobil to službo, ni izgleda, namesto: *ni upanja*.
- Utrpel je škodo v izmeri nekaterih milijonov, namesto: *utrpel je škodo nekaj milijonov, ali nekajmilijonsko škodo*.
- Šolska naloga je slabo izpadla, namesto: *šolska naloga je slaba, ali ni uspela, ali se ni posrečila*.
- Padel je na izpitu, namesto: *pri izpitu*.
- Izpod te cene ne prodam, namesto: *pod to ceno ne prodam*.
- Naše banke imajo veliko koristnikov uslug, namesto: *uporabnikov storitev*.
- Vse, kar smo nanizali, zavisi od dobrega znanja našega jezika, namesto: *vse, kar smo povedali, je odvisno od dobrega znanja našega jezika*.

R. Petaros

Sadjarsko središče v Biljah

V Biljah v Vipavski dolini je pred kratkim začel delovati Sadjarski center Primorske. V glavnem se bo to središče ukvarjalo s raziskovanjem in vzgojo sadik koščičarjev in subtropskega sadja. Novi sadjarski center je zasnovan po sodobnih načelih vzreje sadik. Postavili so zato laboratorij za vegetativno vzrejo podtaknjencev, hladilnico in učilnico. Za poskusno gojenje sadja bo novi center imel na razpolago tri hektare zemlje, za vzgojo sadik pa 8 hektarov, na katerih lahko letno

vzgojijo od 200 do 250 tisoč sadik. V sodelovanju s kooperanti pa bi lahko na tem področju, ki je znano po svoji sadjarski dejavnosti, lahko vzgojili tudi do milijona sadik letno. Posebno pozornost bodo v Biljah posvetili breskvam, slivam, marelicam, nektarinam in kakijem, ob tem pa tudi izrazito sredozemskemu sadju, kot so kakiji, fige in tudi oljke, ter subtropskemu sadju, v prvi vrsti aktinidijam — kiviju in feioji, po katerem je vse več povpraševanja.

O zedinjenju obeh Nemčij

V Bonnu so razpravljali o ponovnem zedinjenju obeh Nemčij. Na sestanku se je zbralo šest zunanjih ministrov. Šlo je za predstavnike štirih velesil, to je Združenih držav, Sovjetske zveze, Francije in Velike Britanije ter obeh nemških držav. V središču razprav je bila blokovska pripadnost bodoče združene Nemčije.

Sovjetska zveza se zavzema za nevtralnost, zahodnonemški minister Genscher pa je odločno branil pravico Nemcev, da si sami izbirajo vojaško zaveznitvo. Pri tem se je skliceval na sklepno listino Helsinške konference. Večkrat je poudaril, da bo združena Nemčija pristopila k Atlantskemu zaveznitvu, istočasno pa bo ponudila Kremlju možnost, da ohrani kontingent Rdeče armade na sedanjem vzhodnonemškem ozemlju. To naj bi veljalo v prehodnem obdobju. Stališče zahodnonemškega zunanjega ministra podpira tudi Washington skupno z ostalimi zahodnimi zavezniki. Bonnsko srečanje predvidoma ne bo obrodilo sklepnih odločitev. Kot vse kaže, hoče Moskva počakati na izid srečanja med ameriškim predsednikom Bushem in sov-

jetskimi predsednikom Gorbačovom. Do sestanka bo prišlo konec tega meseca. Obe Nemčiji pa medtem ne izgubljata časa in poglobljata medsebojne stike. Velik korak na tej poti bosta opravili 2. julija, ko bo prišlo do monetarnega poenotenja med obema državama.

Pri odločanju o ponovni nemški združitvi bodo morali upoštevati tudi stališče Poljske, kamor je odpotoval ameriški državni tajnik James Baker. V Varšavi naglašajo, da bo mirovna pogodba, ki jo Poljska ponuja združeni Nemčiji, morala vsebovati določbo o dokončnosti sedanje zahodne poljske meje ter varnostna jamstva za poljsko državo. Rešiti bodo tudi morali vprašanje vojne odškodnine. V Bonnu menda ne računajo, da bi podpis mirovne pogodbe s Poljsko nadzorovale štiri zmagovalke v drugem svetovnem spopadu. Poljska si med drugim pričakuje formalno povabilo, da sodeluje na prihodnjih pogajalnih sejah o ponovni združitvi Nemčije. Gre predvsem za srečanje, ki bo junija in na katerem bodo razpravljali o meji na Odri in Nisi.

JUGOSLAVIJA — EGS

Jugoslovanski predsednik Drnovšek je 8. t.m. govoril v zboru Evropskega sveta v Strasburgu. Napovedal je, da bo Jugoslavija pred koncem leta 1992 uradno zaprosila za vstop v Evropsko gospodarsko skupnost. Do tedaj bo Jugoslavija izpolnila pogoje za uspešno vključitev v to ustanovo. Jugoslavija je že kandidat za vstop v Evropski svet, ki združuje 23 zahodnoevropskih držav. Drnovšek je v svojem govoru podčrtal evropsko usmeritev jugoslovanskih gospodarskih reform.

NOV KULTURNI DOM V SEŽANI

Ob letošnjem sežanskem občinskem prazniku, ki ga obhajajo v zadnjih dneh avgusta, bodo predali namenu tudi novo veliko dvorano sežanskega Kulturnega doma, ki ga občina gradi sredi trga. Kulturni dom Srečka Kosovela bo bistveno prispeval k poživitvi kulturne dejavnosti v Sežani. Prav posebno se nove velike dvorane veselijo ljubitelji glasbene umetnosti, saj je sežanska Glasbena šola močno angažirana, da bi poživila koncertno dejavnost na Krasu.

—o—
Italijanski državljani bodo od ponedeljka dalje lahko potovali v Jugoslavijo osebno izkaznico.

SPORAZUM V MANAGVI

V Managvi so podpisali sporazum med predsednico Nikaragve Chamorrovo in predstavnikom protisandinističnih kontrastov. Besedilo je časnikarjem prebral kardinal Obando y Bravo. Sporazum določa, da obe strani spoštujeta premirje, kontrasti pa se umaknejo na področja, ki so bila določena že 18. aprila. Od 8. maja do 10. junija se bodo kontrasti prostovoljno razorožili in razpustili v prisotnosti varnostnih sil Združenih narodov in nikaragujskega kardinala. Vojska bo zbrala in uničila vse orožje, ki ga imajo pri sebi civilisti. Vlada bo zmanjšala število vojakov v državi in bo jamčila za telesno in moralno nedotakljivost vseh gverilcev, njihovih svojcev in podpornikov. Kontrasti bodo lahko imeli svojo politično, neoboroženo organizacijo. Gverilcem pa bodo tudi nudili zaposlitev in možnost, da se vključijo v družbeno življenje.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

Darko Bradač

Obisk na Koroškem

2

V nedeljo sem se prebudil bolj zgodaj kot običajno, kajti domenili smo se, da se odpravimo na Peco za praznik sv. Ane. Odšli smo kar z avtomobilom; pot me je precej spominjala na cesto do vrha Slavnika ali Vremščice, vendar je bila veliko slabša. Tudi višina hriba je skoraj dvakratna, to pa opaziš, ko se ozreš v dolino, ki se ti zazdi res oddaljena. Na približno 1.700 m višine smo se ustavili, naredili še del poti peš in prišli do velike množice ljudi. Bilo je ravno tako, kot da bi bili na sejmu. Največ ljudi se je pogovarjalo, drugi so bili zraven kioska in pili pivo, nekateri pa so gledali v dolino: pravi živžav. Nekoliko višje od zbirališča je lepa planinska koča, ki

so jo pred kratkim obnovili, blizu koče pa lesena kapelica. Tu je bila ob spremljavi trobil maša na prostem. Res zanimivo doživetje. Najbolj pa je navdušilo dejstvo, da je bilo med vsemi prisotnimi veliko prisrčnosti.

Zvečer, nekaj ur po vrnitvi s Pece, sem se srečal s šmihlesko mladino na domu svojih znancev. Skupaj smo peli, se pogovarjali in se zabavali. Med petjem seveda niso manjkale »V Šmihelu no kajžico mam«, ki je tu že neke vrste himna, in še druge slovenske narodne. Spoznal sem, da je pri Slovencih na Koroškem družabno življenje bolj razvito kot pri nas: povedali so mi, da tudi pozimi prirejajo vsak

teden ali vsaj vsakih štirinajst dni ples. To pa ni ples z našo običajno disco-music, ki jo med drugim oni, kot tudi mnogi izmed nas, kar sovražijo, temveč so to plesi ni večeri, kjer igrajo ansamblji lahke ali narodnozabavne glasbe, ponavadi iz Slovenije. Tam pa se mladina srečuje in spoznavva. Povedali so mi tudi, da televizijske oddaje nimajo kot pri nas strastnih privrženec: gledajo jih le ob »dolgi zimski večerih«, in še to bolj malo.

S tem prijetnim večerom se je tudi zaključil moj obisk na Koroškem. Poslovil sem se od novih prijateljev, z željo, da se čimprej spet srečamo.

Vtisi, ki sem jih odnesel s Koroškega, so zelo globoki: predvsem pa sem srečen, da sem spoznal tako pristne ljudi, preproste in značajne, kakor lahko srečaš le v krajih, kjer živi človek v tesnem stiku z naravo.

(Konec)